

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Exponitur celebre testimonium D. Thomæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

sum, & cooperationem impediende, ac tollente potentiam ad oppositum, ut Manichæi quos impugnat, olim docebant. Non vult tamen excludere antecedentiam & efficaciam adjuvantem, quæ non tollat potentiam ad oppositum, sed nostrum faciat liberè operari arbitrium, qualem D. Augustini, & S. Thomæ Discipuli docent.

137. Addunt aliqui cum Jansenio in concordia, & Lippomano in præfatione ad catenam, Græcos Patres, præsertim Chrysostomum, cautè admodum legi debere circa materiam de gratia (non quòd fuerint Pelagiani, ut Vazquez existimat) sed quia cum nondum esset exortus Pelagius, neque hæc controversia discussa, & aliunde Manichæi negantes liberum arbitrium, ipsis negotium facerent; in laudem liberi arbitrij multa dixerunt, quæ piè explicanda sunt. Unde Augustinus de prædest. Sanctorum cap. 14. *Quid igitur opus est ut eorum scrutemur opuscula, qui priusquam ista hæresis oriretur, non habuerunt necessitatem in hac difficili ad solvendum questione versari? quod procul dubio facerent, si respondere talibus cogerentur. Unde factum est, ut de gratia Dei quid sentirent, breviter quibusdam scriptorum suorum locis, & transeunter attingerent: immorarentur verò in eis qua adversus alios inimicos Ecclesie disputabant.*

138. Ad primum verò Augustini testimonium, respondetur S. Doctorem ibidem loqui de voluntate humana, quatenus mala est, ac devians à regulis morum; sub qua ratione non est à Deo, sicut omnis potestas, quæ cum ex se bona sit, ab illo est. Et ita clarè seipsum explicat ibidem, subdens: *Mala quippe voluntates ab illo non sunt, quoniam contra naturam sunt quæ ab ipso est. Et supra cap. 5. Deus non est auctor omnium voluntatum, nam non est dator male voluntatis.* Eodem modo intelligendum est aliud testimonium desumptum ex libro de spiritu & littera, loquitur enim etiam ibi de mala voluntate, ut patet ex verbis istis quæ subiungit: *Alioquin etiam peccatorum, quod absit, auctor est Deus, si non est voluntas nisi ab illo: quoniam mala voluntas jam sola peccatum est.*

Ad alium locum ex libro tertio de libero arbitrio, respondetur quòd quæcumque causa est voluntatis, si non possit ei resisti, nec potentia antecedente, nec consequente, sine peccato ei ceditur. Secus autem, si ei possit resisti, potentia antecedente, seu in sensu diviso. Quo pacto possumus resistere, seu dissentire divino decreto, & motioni ejus, ut docent Thomistæ cum Sancto Præceptore quæst. 23. de verit. art. 5. ad 3. ubi hæc scribit. *Quamvis non esse effectus divinae voluntatis non possit simul stare cum divina voluntate, tamen potentia deficiendi effectum, simul stat cum divina voluntate. Non enim ista sunt impossibilia: Deus vult istum salvari, & iste potest damnari: sed ista sunt impossibilia, Deus vult istum salvari, & iste damnatur.* Quòd nihil clarius & expressius in favorem nostræ sententiæ dici potest.

Addo quod, D. Augustinus ibi apertissimè loquitur de causa violenta, & cogente: sic enim incipit illud capitulum 18. *An foris violentia causa est voluntatis, & cogit invitum?* Divinum autem decretum, quamvis efficacissimum, nullam coactionem aut violentiam infert, sed fortiter & suaviter movet, & ita agit nos, ut agamus, & liberè, ac voluntariè consentiamus; &

A ut inquit ipsemet Augustinus, *In ipsis hominum cordibus operatur, non ut homines, quod fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex voluntibus fiant.*

§. II.

Exponitur celebre testimonium D. Thomæ.

139. Objiciunt tertio quidam Recentiores testimonium D. Thomæ, quod vocant irrefragabile & insolubile, eoque putant S. Doctorem, apertè & directè, decretum prædeterminans, & physicam prædeterminationem excludere, & veluti jugulare. Sumitur hoc testimonium ex 2. libro sententiarum dist. 39. quæst. 1. art. 1. in corpore, ubi de nostra voluntate sic dicitur. *Ipsa autem potentia voluntatis, quantum in se est, indifferens est ad plura: sed quòd determinatè exeat in hunc actum vel in illum, non est ab alio determinante, sed ab ipsa voluntate. Quid apertius (inquit Petrus à S. Joseph) dici potuerit ad excludendam prædeterminationem physicam, non video. Nam S. Doctor, conceptis verbis docet, voluntatem nostram se determinare ad volendum hoc vel illud, & pariter negat eam ad hoc ab alio determinari. At quo ille iudicio hoc posterius negaret, si nihilominus existimaret voluntatem non posse in aliquem actum erumpere, nisi prius à Deo determinatam. Hoc sane perinde esset, ac si duo contradictoria simul vera esse profiteretur.*

140. Huic testimonio quod Recentiores illi adeò magnificant, & extollunt, multipliciter responderi potest. In primis dico, in textu D. Thomæ non legi, *Non est ab alio DETERMINANTE* (sicut scribit, & refert Petrus à S. Joseph) sed *non est ab alio DETERMINATE*. Quæ duo valde diversa sunt, ut consideranti patebit. Primum enim quancumque determinationem extrinsecam à voluntate decreta excludit. Secundum verò solum significat, illam non determinari ad unum per modum naturæ, sicut agentia naturalia; sed ad unum per modum libertatis (id est sub indifferentia objectiva iudicij, & retinendo potentiam ad oppositum) ut ejus conditio, & natura exposcit.

141. Respondeo secundò, D. Thomam ibi apertè loqui de determinatione voluntatis ad malum, quæ non est ab alio, sed à sola voluntate, quæ cum sit primum deficiens, & primum se determinans ad malum, non potest à quocumque alio, ad illud determinari. Et quòd iste sit verus & legitimus sensus D. Thomæ, patet ex titulo illius articuli, in quo quærit: *Utrum in voluntate possit esse peccatum?* & concludit affirmativè, probatque ex discrimine quod reperitur inter voluntatem creatam & agentia naturalia. Quòd enim (inquit) voluntas determinatè exeat in hunc actum, vel in illum, non est ab alio determinatè, sed ab ipsa voluntate: Sed in naturalibus actus progreditur ab agente, sed tamen determinatio ad hunc actum non est ab agente, sed ab eo qui agentialem naturam dedit, per quam ad hunc actum determinatum est. Unde concludit: *Quòd si aliquis defectus sit in actu voluntatis, ipsi in culpam & peccatum imputatur, & ita relinquitur quòd in voluntate potest esse peccatum, quantum ad actum ejus.* Loquitur ergo S. Doctor de determinatione voluntatis ad malum, & ad peccatum, quæ non est ab alio determinatè, vel determinante, sed à sola voluntate creata, quæ est primum liberum deficiens, & primum ad malum se

determinans: Ex quo etiam inferit articulo sequenti, peccatum non esse in aliis potentiis à voluntate, nisi ut ab illa imperantur.

142. Respondeo tertio, quòd si D. Thomas interdum loquatur de omni determinatione voluntatis, etiam ad bonum, intelligendus est quòd voluntas à nullo extrinseco agente determinetur, quòd non sit causa ipsius voluntatis, & motus ejus: hanc enim causam semper excipit, ut patet ex 3. libro contra Gent. cap. 88. & 1. p. quæst. 83. art. 1. ad 3. & quæst. 105. art. 4. ad 1. & 2. Imò ipse Scotus, quamvis in pluribus D. Thomæ adverteretur, tamen in hoc principio cum illo convenit; nam in 4. dist. 49. quæst. 6. §. *Dico ergo*, hæc scribit: *Contra naturam voluntatis est determinari à causa inferiori, quia hoc ipso non esset superior. Non est autem contra naturam ejus determinari à causa superiori.* Quæ verba non possunt intelligi de determinatione solum morali, cum non sit contra naturam voluntatis à causis inferioribus moraliter moveri & determinari. Idem docet in 1. dist. 39. quæst. 3. §. *Viso de contingentia*. Unde Henricus de Villegas controv. 12. priori disp. cap. 2. pro nostra sententia refert non solum Scotum, sed etiam plures ejus Discipulos: videlicet Lychem, Mayronem, Bassolis, Rubionem, Castro-novum, & alios. Et Gabriel in 1. dist. 33. quæst. unicâ cap. 2. adducens opinionem Scoti, dicit ex ejus sententiâ, quòd *voluntas divina, quæ est prima regula contingentium, prius naturâ determinat contingentia, quam intellectus divinus intelligat illa esse futura.* Quo nihil clarius dici potest ad excludendam scientiam mediam.

143. Ad id verò quòd addit Petrus à S. Joseph, nimirum quòd asserere voluntatem creatam seipsam determinare, & docere illam non posse in aliquem actum erumpere, nisi prius à Deo determinetur, idem est ac duo contradictoria simul vera esse profiteri. Respondeo hoc aperte falsum esse, & doctrinâ D. Thomæ omnino contrarium. Nam S. Doctor 1. p. quæst. 105. art. 4. secundo loco sibi objicit: *Deus non potest facere quòd contradictoria sint simul vera: hoc autem sequeretur, si voluntatem moveret; nam voluntatem moveri ex se, est non moveri ab alio: Ergo Deus non potest voluntatem movere.* Cui argumento sic respondet. *Ad secundum dicendum: quòd moveri voluntarie, est moveri ex se, id est à principio intrinseco: sed illud principium intrinsecum potest esse ab alio principio extrinseco, & sic moveri ex se, non repugnat ei quòd movetur ab alio.* Idem docet quæst. 3. de malo art. 2. ad 4. his verbis: *Cum liberum arbitrium movet seipsum, non excluditur quin ab alio moveatur, à quo habet hoc ipsum quòd seipsum movet.* Unde Ferrariensis 3. contra Gent. cap. 89. *Potest aliquid determinari ab alio ad effectum, & tamen habere illud in sua potestate; eò quòd causa prima movet unamquamque causam secundam ad suum effectum, secundum conditionem ipsius causæ secundæ: causam enim non potentem deficere, sic ad suum effectum determinat, ut ipsum necessariò absolute producat. Causam autem quæ deficere potest, ita determinat, ut tamen absolute deficere possit in producendo.* Non ergo repugnat quòd liberum arbitrium à Deo tanquam à causâ prima, & primo libero, primoque determinante determinetur, & se determinet ut causâ proxima suæ operationis, & ut secundum liberum, ac secundum determinans. Sicut nulla est implicancia, quòd generatio plantæ sit simul à Sole & cælo, ut primo generante & al-

Tom. I.

terante, & à terra tanquam à secundo generante, illi subordinato, ut alibi exposuimus.

Ex his facile intelliges & expones plura alia D. Thomæ testimonia, in quibus dicit, quòd *Determinatio actionis & finis, in potestate liberi arbitrii constituitur. Quòd homo non esset liberi arbitrii, nisi ad eum determinatio sui operis pertineret, & similia, quæ inutiliter congerit, & accumulât Petrus à S. Joseph in suo opusculo.* Nam in his locis S. Doctor solum intendit declarare, quòd electio & determinatio actionis est in potestate liberi arbitrii, tanquam secundi liberi, & secundi determinantis, ac proinde non excludit subordinationem, & dependentiam à motione & determinatione primi liberi, primique determinantis, sed potius illam includit; imò & clarè explicat in ipso eodem loco quem citat præfatus Author, scilicet in 2. sent. dist. 25. quæst. 1. art. 2. ad 3. nam postquam dixit, quòd *Determinatio actionis & finis in potestate liberi arbitrii constituitur*, subdit: *Vnde remanet sibi dominium sui actus, licet non ita sicut primo agenti.* Quæ ultima verba (quæ ex industria omisit egregius ille D. Thomæ defensor) aperte mentem ejus declarant, & significant, voluntatem creatam habere quidem dominium in suos actus liberos, ratione cujus electio & determinatio actionis & finis, est in ejus potestate: illud tamen non esse supremum, sed subiectum, & subordinatum primo & absoluto Dei dominio, ac proinde indigere ejus motione, & applicatione. Unde ibidem ait: *Deus in liberum arbitrium hoc modo agit, ut illi virtutem agendi ministret, & ipso operante, liberum arbitrium agat.* Quibus verbis, necessitatem concursus prævij, ad hoc ut liberum arbitrium se ad agendum determinet, non obscure significavit. Nam per concursum simultaneum, Deus non agit in liberum arbitrium, sed tantum cum libero arbitrio; quia talis concursus non est influxus in causam, sed in operationem, & effectum.

Ex dictis etiam facile convellitur præcipuum Adversariorum fundamentum, desumptum ex eo quòd de ratione causæ liberæ est, seipsam ad agendum determinare, ac proinde illi repugnat à Deo prædeterminari. Facile enim respondetur, quòd de ratione causæ liberæ est seipsam determinare, eo modo quo libera est. Si enim sit primum liberum, & à quocumque alio independens, debet seipsam per se primò, & independentèr à quocumque alio determinare. Si verò sit tantum secundum liberum, & alteri in suis electionibus, & actibus liberis essentialiter subordinatum, & ab eo totam suam libertatem participet; debet quidem seipsam determinare, sed dependentèr à motione & determinatione alterius cui subordinatur. Unde D. Thomas 1. parte quæst. 19. art. 3. ad 5. hoc statuit discrimen inter primum & secundum liberum, & inter voluntatem divinam & creatam, quòd *voluntas creata, cum sit ex se contingens, oportet quòd determinetur ab aliquo exteriori ad effectum: sed voluntas divina, quæ ex se necessitatem habet, determinat seipsam ad volitum ad quod habet habitudinem non necessariam.* Sicut ergo de ratione causæ efficientis non est quòd sit prima, sed quòd efficiat, licet moveatur ab alia priori, ut patet in igne, & cælo. Ita non est de ratione liberi, ut se primò determinet, sed ut se determinet juxta suam naturam; ita quòd si fuerit primum liberum, ut est Deus, determinet se primò: si verò fuerit secundum tantum liberum, & al-

T t t iij

Folio
305

quale est nostra voluntas, determinet se secundario, & dependenter à motione & determinatione primi. Unde Benedictus Pererius, Societatis Iesu, quem Posslevinus virum ingenii eruditione & perspicuitate refertur appellat, lib. 8. de causis cap. 9. hæc scribit: Licet voluntas nostra nihil operetur nisi mota & determinata à Deo, quia tamen movetur ab ipso convenienter naturæ suæ, & ut natura sua apta est moveri, hoc est non necessario, sed liberè, idè verè dicitur, verèque est libera: si enim voluntas ita moveretur à Deo, ut non se moveret ipsa ad agendum, nec ipsa se ad agendum determinaret; omnis profecto meriti & demeriti, & libertatis ratio funditus tolleretur: sed quia Deus eam sic movet, ut ipsa nihilominus simul etiam seipsam moveat, & per suam determinationem se determinet ad agendum hoc vel aliud, ob eam causam meriti appellatur, & est verè libera: non enim intelligendum est voluntatem esse liberam omnino, ita ut à nullo pendeat, nullique subijciatur; hac enim libertate solum Deum liberum esse agnoscimus, quippe qui sit omnino liber, à nullo dependens, & nullius indigens, sufficiens sibi ad omnia. Hæc autem libertas nulli creature convenire potest, ratio enim cuiuslibet creature, necessariam & inseparabilem continet dependentiam à Creatore tam in existendo quam in omni operatione.

146. Confirmatur: Idem est voluntatem liberè se determinare ad aliquem actum, & habere dominium illius: Sed voluntatem habere dominium sui actus, non tollit quòd Deus habeat illud prius & excellentius, cum sit universalis dominus omnium. Sicut quòd Vassallus, vel Feudatarius habeat dominium utile in fundum, non tollit vel impedit, quin Rex vel Dominus habeat in illum, supremum & perfectum dominium: Ergo quòd voluntas liberè se determinet ad aliquem actum, non tollit quin à Deo, ut primo libero, & supremo ejus domino, prædeterminetur.

147. Alia S. Doctoris testimonia, quæ Petrus à S. Joseph in prædicto opusculo nobis objicit, exactè discutientur, ac dilucidè exponentur in Tractatu de actibus humanis, disp. 6. art. 2. §. 12. Argumenta verò ex Dei sanctitate, & hominis libertate desumpta, art. sequenti §. 9. & sequentibus, & in Tractatu de prædestinatione disp. 6. quæ erit de concordia libertatis cum divina providentia & prædestinatione, proponuntur ac diluuntur. Interim placet hîc inferere Reverendissimi Patris Magistri Hyacinthi Libelli, olim Romæ in Conventu Fratrum Prædicatorum super Minervam, Theologiæ Professoris, nunc Sacri Palatii Magistri, egregium discursum relatum à Caramuele in sua Theologia fundamentali, in expositione Thesium de scientia Dei, Thesi 3. quo præfatus Magister solidè & perspicuè demonstrat, cum decretis, & prædefinitionibus divinis, coherere arbitrij nostri libertatem, & præcipuum Adversariorum fundamentum, nimirum quòd omnis suppositio antecedens, tollit arbitrij nostri libertatem, prorsus infringit. Verba ejus sunt.

148. Argumenta quæ probant cum scientia Dei in decreto Thomistico fundata non coherere libertatem, eadem sunt ac illa quæ probant cum decretis & prædefinitionibus non coherere libertatem, ac proinde nolo ea solvere; hanc enim provinciam sibi assumit ille qui hoc eodem anno materiam de voluntate Dei, divinisque prædefinitionibus tradit. Duo hic tantum volo facere. Primum est, aliqua, quæ mihi singularia videntur, & quæ toti huic mate-

A ria magnum lumen accendant, adducere. Secundum, vos docere, à quoniam S. Thomas accepit, aut à quo principio quodammodo subfuratus fuerit suam concordiam decreti, scientia, voluntatis, prædestinationis, gratiæ, & auxilij efficaciæ, propositi ex una parte, & libertatis ex alia, qua tanto plausu accepta fuit, ut ante Molinam nemo exiitit, qui illi non subscripserit.

B Circa primum, jam scitis scientiam Dei, divinasque prædefinitiones & decreta antecedere tum in re, tum in intentione, quemlibet usum humane libertatis, & hinc ab Adversariis nos fortissime urgeri, quomodo scilicet possimus libertatem sartam & testam conservare; cum omnis necessitas, qua oriur ex aliquo antecedente, absoluta, cogens, & libertati inimica esse videatur. S. Thomas huic, quæ videtur invicta difficultas, clarè & profundè respondet, necessitatem ortam ex antecedente, cui subditur non solum substantia actus, sed etiam modus libertatis, non esse necessitatem cogentem, sed foventem libertatem. Hoc à me vobis sæpius narratum, repetitum, ac exaggeratum intellexistis.

Igitur quòd intendo facere in presenti, est declarare hoc punctum, quia cardo est istius controversiæ. Dari aliquam suppositionem, cum qua non sit possibilis compositio actus oppositi, ita certum est, ut ne ipsi discipuli divinatorum decretorum distentur; eam esse suppositionem actus liberi, ipsi quoque concedunt: supposito enim quòd voluntas operetur, non potest non operari. Hanc autem suppositionem non ledere libertatem idè dicunt, quia est consequenter orta, scilicet ex actu quem ego meam voluntate pono; quòd si oriretur ex aliquo quòd à mea voluntate non dependeret, tantum abest ut libertatem conservaret, quin eam potius perderet, & funditus eradicaret. Hoc suppositio.

C Interrogo Adversarios, cur impossibilitatis ponendi aliud extremum pro aliquo tunc, orta ex suppositione consequente libertatem, non ledat libertatem? Omnes uno ore respondent, idè non ledere libertatem, quia est effectus libertatis; unde potius illius signum est quam corruptela. Igitur, si datur aliqua suppositio, quæ non sit effectus, sed causa libertatis, eam potius edificabit, quam destruet, ex ipsis enim terminis convincitur, quòd sicut implicat, quòd illud quòd sequitur libertatem, eam perdat; ita implicat, quòd illud quòd libertatem antecedit, & est causa illius, illam perdat; causa enim non destruit effectum suum, sed producit; est enim in terminis ipsis repugnantia, asserere quòd suppositio antecedens causet libertatem, & quòd eam exterminet.

D Ex quo ulterius sequitur, necessitatem ortam ex tali suppositione dici jure merito consequentem; unde ex suppositione antecedente oriur ex parte alterius extremi necessitas consequens: in quo sanè hallucinantur contrarii, licet nobis perspicuum, & ab omni dubitatione alienum esse videatur, quòd parim supra explicavi, parim modo declarabo. Etenim necessitas orta ex suppositione antecedente, cui subditur libertas actus, est orta ex ipsa libertate actus, siquidem est orta ex causa, prout reduplicativè causante libertatem; nemo autem dubitare potest, quòd id quòd oriur ex causa, ut actu causante, non oriatur etiam ex effectu: sicut quia Sol ut actu indurans limum, dicitur exsiccatans limum, nemo dubitare potest, quòd exsiccatio limi, ut reduplicativè talis, à limi induratione aliquo modo dependeat.

E Quam nego dependentiam supra vocavi depen-

sentiam à libertate objectivè accepta, non à libertate executivè posita, & hoc consequentia sufficit, ad hoc ut libertas integra servetur: quod si sedulo meditaremur Adversarij, faciliùs intelligerent, & se nostrà prædeterminatione difficultatibus obrui non quererentur; si, inquam, cõsiderarent, præscientiam & prædeterminationem esse causam libertatis, originantem libertatem, factricem, effectricem, & operatricem libertatis, non minus ac ipse actus sit effectus libertatis, originatus à libertate, ab illa factus, & veluti operatione productus.

Sed in hoc dicent Adversarij, difficultatem nostræ sententiæ consistere: quòd possit dari aliquod antecedens, infallibiliter libertatem causans, ipsos non inficiari; quod verò si semel illud itaquam verum admittatur, sequetur evidenter quòd prædeterminatio aut præscientia fovet potius quàm destruat libertatem, in ea suppositione se dicunt herere, nec eos illam capere, aut à nobis capi posse existimant.

Fam ergo cum ipsis aequale periculum iustinemus, quòd sic declaro. Fuit aliquorum opinio quam communiter Metaphysici rejiciunt, non dari libertatem in actu secundo, sed omnem actum secundum habere necessitatem essendi libertati adversariam. Si ergo protervè contendant illius omnium calculo damnata opinionis Auctores, omnem necessitatem strangulare libertatem; nonne statim ad implicantiã, non est in hoc quòd necessitas ex ipsa libertate oriatur, tanquam ad sacrum azylum confugient? Quomodo ergo fieri potest, ut non intelligant, quàm rationabiliter nos cum argumentis illorum urgemur, quibus probant necessitatem nostram esse inimicam libertati, ad implicantiã ipsis quoque manifestam, quæ est in hoc quòd præscientia causet libertatem, veluti ad inviolabile azylum recurramus?

Imò quòd possit Deus infallibilitatem provenientem in voluntate suã præscientiã, illesã libertate constituere, ex Adversariorum principiis aliã ratione confirmo. Docet Suarez, quem plerique Patres Societatis secuti sunt in Metaphysica disp. 19. sect. 3. posse dari præternaturalem motionem, quã, stante indifferentiã judicij, ita à Deo voluntas abripiatur, ut jam in alteram contradictionis partem, non liberè, sed omnino necessariò feratur quòd repetit etiam in opusculis libro 1. de auxili. cap. 2. num. 12. quòd ipse hac ratione ostendit. Cum in voluntate libera duplex sit potestas (ad volendum scilicet, & non volendum) neutra earum est infinita virtutis & efficacia: Ergo in utraque potest superari à Deo superiori agente, qui est infinita virtutis & efficacia: Ergo stante adhuc & perseverante indifferentiã judicij, potest à Deo ita moveri & agi voluntas nostra, quatenus habet potestatem volendi, ut sit prorùs impotens ad resistendum, nec possit ullo modo uti alterã potestate, quam habet ad nolendum: Ergo tunc in tali actu non erit usus libertatis, etiam si facultas in re sit libera, & objectum ita sit propositum, ut necessitatem non inferat. Hanc rationem bene tenete, & videte quale argumentum pro nostrã Scholæ verissima doctrina sumatur.

Et sic discurrete. Secundum prædictam Suarez, viri doctissimi, opinionem, Deus potest à voluntate auferre libertatem, eam ad alteram partem contradictionis determinando; quia facultas quam habet voluntas ad utrumlibet, est finita, & consequenter à divine virtutis efficacia superabilis: at similiter facultas, quam habet voluntas ad operandum fallibiliter, est finita: Ergo potest ab efficacia divina virtutis superari. Sicut ergo

A per hanc fieri potest, ut voluntas in alteram partem naturali necessitate flectatur; ita per eandem fieri poterit, ut in eandem partem, salva libertate, infallibiliter inclinetur.

Quòd si contendant hoc fieri non posse, ob essentialiam connexionem, quæ est inter modum fallibiliter operandi, & liberè operandi, ex qua connexionem oritur ut non possit Deus, illas à libertate, voluntatem inclinare ad infallibiliter operandum: dicatis statim, quòd licet libera facultas agendi & non agendi, sit finita, tamen est necessariò, & essentialiter annexa indifferentiã judicij, ut nequeat Deus indifferentiam objectivam & judicij conservare, quin facultatem ad utrumlibet potentia libera conservet; siquidem facultas libera voluntatis ad agendum, nil aliud est, quàm ipsissima potentia voluntatis, ut connotans objectum indifferenter propositum: Igitur, vel dicendum est, quòd casum suum contra nos Suarez, ejusque sectatores non probent; vel si probant, quòd efficacius ex eodem principio nos colligamus, efficaciam præcedentem esse libertatis amicam, & conubernalem; quòd jam satis à nobis manifestatum esse arbitramur. Hæc Pater Libelli, vir Caramuelis judicio acutissimus.

Alterum quòd idem Author demonstrat, à quo nimirum S. Thomas hunc modum conciliandi libertatem cum Dei præscientiã, & divinorum decretorum causalitate, acceperit, in Tractatu de prædeterminatione referemus.

Disp. 6.
art. 2.
§. 2.

ARTICVLVS IV.

An peccata ita subsint divinæ providentiæ, ut etiam subjiciantur ejus causalitati?

§. I.

Præmittitur quòd apud omnes est certum.

E Xtra dubium est, peccata aliquo modo subijci divinæ providentiæ: Primò quidem, quia Deus ordinat peccata, ut si saltem secundum se nihil conferant universi perfectioni, conferant, saltè ordini suo. Sic paucæ præcisè sumptæ, nihil conferunt cantui, plurimùm tamen ad ejus harmoniam & suavitatem conducunt, si debito modo disponantur, & certis quibusdam intervallis fiant. Sic etiam umbræ conferunt picturæ, & maculæ pulchritudini faciei. Unde egregiè Augustinus libro imperfecto de Genesi ad litteram, cap. 5. Non dicimus (inquit) Deum fecisse tenebras, quoniam speciem ipsam Deus fecit, non privationes quæ ad nihilum pertinent: quas tamen ab eo ordinatas intelligimus, cum dicitur, Et divisit Deus inter lucem & tenebras Genes. 5. Ne vel ipsa privationes non haberent ordinem suum, Deo cuncta regente atque administrante: sicut in cantando interpositiones silentiorum certis & moderatis intervallis, quamvis vocum privationes sint, bene tamen ordinantur ab iis qui cantare sciunt, & suavitati universæ canitena aliquid conferunt. Et umbra in picturis eminentiora quæque distinguunt ac non specie, sed ordine placent. Nam & vitiorum nostrorum non est auctor Deus, sed tamen ordinator est, cum eo loco peccatores constituunt, & ea perpeti cogit quæ merentur. Ad hoc valet quòd oves ponuntur ad dexteram, hœdi autem ad sinistram. Quædam ergo & facit Deus & ordinat, quædam verò tantum ordinat. Justos & facit & ordinat, peccatores autem, in quantum peccatores sunt, non

149.